

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

30 de Exstinctione fideicommissi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

tiqua, l. 3. res qua, ad senatus con. Treb. P. Ne detur ansa delinquendi hereditibus. Et propterea quod in alienis bonis nulla debet non dominis concedi distrahendi ex arbitrio facultas, l. nemo exterrus, de iud. C. tit. de reb. alien. non alien. l. fin. §. fin. C. de pact. Cum nemo rem suam vendere cogatur, l. nec emere, de iur. delib. C. Et hoc habita ratione heredum. Nam si heres sit de liberis, qui & duas quartas, Trebellianicam & legitimam detrahit, & is viderit ex corporibus hereditariis, recte vsque ad legitimam poterit defendi venditio: quia legitima in iis corporibus ei praestanda est, l. scimus, §. repletionem, de inoff. testam. C. Et haec est ratio, cur in Authen. res qua, C. comm. de legat. res subiecta restitutioni in fauorem filiorum, vel pro dote filiarum, vel pro donatione propter nuptias alienari possunt, videlicet, quando grauati sunt filii, non aliter. Facit & l. mulier, 2. 2. §. cum proponeretur, ad senatus con. Trebell. P. In Trebellianica autem non admitterem id ipsum inuito substituto, sed puto cum Pomponio, in l. si heres, 70. §. si heres antequam, ad Trebell. P. alienata ex hereditate sine causa lege approbata, restituta hereditate, cum his quae perierunt dolo vel culpa eius repetenda esse, l. mulier, 2. 2. §. sed enim, eod. Nec imputari potest substituto, quod pendente conditione vel die restitutionis, alienari passus res sit, & si uerit quia antequam cesserit & uenerit dies, agere non poterat. Et medio tempore alienatio tenet, quae resoluitur ad uenientem restitutionis tempore. d. l. fin. §. fin. autem sub conditione, C. comm. de leg. non antea quia fieri potest, ut ante fideicommissum extinguatur, puta morte substituti praecedente, vel alio modo: & ita confirmetur exiure continuato, vel superueniente alienatio, l. rem alienam, 4. 1. de pign. act. P. §. l. vindicantem, de 24. euic. P. Neque, nisi facta fideicommissi restitutione, res fideicommissi transferantur in fideicommissarii bona, l. facta, 63. ad Trebell. P. atque tunc vel adueniente die vel conditione habet actiones, & in institutum grauatum vel heredes eius, & in detentores rerum, ex testamento, hypothecariam, & rei vindicationem, l. ita tamen, 27. §. si ex Trebelliano, eod. l. 1. C. comm. de fideicom. l. de fideicom. hered. petis. P. l. cum sponsus, §. 1. de publ. act. Vide autem Guido. Pap. in dec. 601. tradetrem fideicommissarium uniuersalem, pro rebus alienatis posse agere rei vindicatione contra tertium possessorem, etiam non facta sibi restitutione, re & uei bo. Vide & Salycet. in 3. oppos. in l. fin. §. fin. autem, com. de legat. C. & Pau. Castren. in eandem legem, & §. sed quia. Quod ego intelligo, si modo dies uenit & cessit restitutionis, non antea. Sicuti rata non est alienatio facta a fideicommissario ante restitutionem, quamuis restitutione facta confirmetur, l. filiam fratris, 56. ad Trebellian. 25. Non tamen eundem tamen in facias pro soluendis debitis hereditariis creditoribus vel legatariis, si non fiat alia ex quibus satisfieri possit, in l. magis puto, §. non semper, de reb. eor. qui subint. P. alienationem ab herede factam ualere, si sine fraude fiat, nec reuocandam ex capite restitutionis, neque imputari in quartam, hoc examinatur in l. 3. §. res qua, ad Treb. P. in gl. Auth. contra rogatus, in fin. C. eod. propter rationem, l. scimus, 22. §. si praesentam, uerf. in uero creditores, C. de iure delib. uide l. Titius rogatus, 54. ad Treb. P. quia bona non dicuntur, nisi deducto aere alieno, l. subsignatum §. bona, de uerb. sign. P. facit l. §. in computatione, de iur. delib. C. Sed & placuit pro redemptione captiuorum alienata non repedi, Auth. contra rogatus, C. ad Trebell. §. nobis ergo, de restit. fideicom. in Auth. Ex quo etiam iudicatum duobus senatusconsultis curiae supremae Burdegalesium recte puto, posse bona restitutioni supposita alienari per heredem, pro redemptione sui faciendae a creditoribus, in quibus detineretur ob multam in se dictam ob culpam, non ob delictum, refert Pap. lib. 20. arest. tit. 3. arest. 6. Et in eo casu quoque alienari bona ecclesiae possunt a praetatis, ca. sacrorum, 12. q. 1. Et in casu captiuitatis, de minoribus potest substitutus collectas seu subsidia imponere, Alex. in addit. Bart. ad l. placet, de excessu. mune. lib. 10. C. Putarem tamen imputari in quartam heredis pretium acceptum, uel iustum rei ualorem, rata manente venditione, si venditio facta sit sine causa necessaria utilitati hereditatis, d. l. 3. res qua, ad Treb. P. §. ibi gl. Et haec haec tenus de his quae ueniunt in restitutionem fideicommissi dicta sufficiunt. ¶ De aliis namque ommissis, leges apud Barto. ad l. Marcellus, §. quidam, ad Trebell. P. Et apud Guido. Pap. in q. 303. ubi resolutur non uenire in restitutionem, supplementum legitimae datum filio grauato. Quid etiam statuendum de bonis damnati, & de bonis per pupillarem substitutionem aduenientibus grauato.

- 1 Voluntas decedentium & mens praecipua in fideicommissis & potestremis iudicia.
- 2 Fideicommissum extinguitur pluribus modis, & seq.
- 3 Filii grauati de restituenda hereditate, intelliguntur grauati tantum, si decedant sine liberis.
- 4 Fideicommissum non agnatum non transmittitur, non debetur quoque deficiente conditione, repudiatum a substituto uel eius heredibus, minus solemnibus existens uoluntate, eod. §. num. 5. 6. & 9.
- 7 Remissio fideicommissi quando ualeat.
- 8 Monasterii ingressu quando deficiat fideicommissum, & monasterium quando loco liberorum sit.

Ratio praecipua cur fideicommissa sustineantur, est uoluntas disponentis, cui fides accommodata est, & quam peruerit uel infringi nefas uisum est, §. 1. de fideic. hered. l. 2. C. de fideicom. ad quam optimus iudex semper, tamquam nauata ad stellam polarem, oculos intendit, itaque animaduertendum est, quandiu uoluntas ea duret, & num secundum uoluntatem possint relicta sustineri, quibusque modis ea uoluntas & fideicommissa deficiat. ¶ Deficiunt autem pluribus modis, & extinguuntur: primum, si non adeatur hereditas, & is qui rogatus est restituere, ante aditionem mortuus est, l. ille a quo, §. si de testamento, in illis uer. ne prius heres decedens fideicommissarium decipiat, ad Treb. P. quod supra latius explicauimus locum non habere, ubi est locus transmissioni, uel si heres interpellatus fuisset de aduendo, uel si de Gallica ageremus consuetudine, hoc superiori capite dictum, & per Guil. Bened. expl. in uerba, si absq. liberis, 2. in fideicom. substit. in 70. 71. 72. 73. 74. 75. ¶ 2. Expirat tunc fideicommissum impositum in filio, si is liberos suscipiat, etiam si non dictum sit, si sine liberis decedat: idque ex praesumpta mente testatoris, qui non uidetur alienam successionem suam praetulisse, l. generaliter, §. autem, de instrum. sub cond. fact. C. l. iubeamus, §. fin. autem, ad Treb. C. cum acuissum, C. de fideic. l. cum auus, de cond. & demonstr. P. Sed adde potes, hanc conclusionem restringi 12. modis, de quibus agit Guil. Bened. ad uerba si absq. liberis, 1. a nu. 7. vsque ad 23. Atque in summa explicat l. cum acuissum, C. de fideicom. non habere locum, si descendentes grauent ascendentes, 2. si liberi relicta quantur naturales tantum, seu spurii, 3. si legitimi tantum adoptiui, 4. si pure grauentur filii, nec adiecta sit mortis conditio, 5. si grauati sint restituere in diem certam, 6. si filius praeteritus sit, extraneo instituto, 7. si filius cum extraneo heres instituat, 8. si grauamen esset de re particulari, 9. si grauato superesset mortis tempore tantum soboles successiois incapax, puta si deportatus uel cordiger monachus filius, 10. uel si peresset filii exheredati dumtaxat, 11. si alius quam filius grauentur, 12. si pia causa esset substituta filio. Sic etiam monuimus in c. 28. clausulam, si sine liberis, deficere uno uel pluribus susceptis & imperitiis tempore mortis quod & probat l. hereditibus, 77 §. final. ad Trebell. §. 3. Expirat tunc fideicommissum conditionale uel ad diem incertam relictum, si ante euentum diei uel conditionis, & ita non agnito fideicommissi substitutus moriatur: puta ante heredem, qui tantum post mortem restituere debet, diximus in c. 28. de condit. & puro fideic. probat l. uni, §. fin. autem sub conditione, de cad. toll. l. heredes mei, §. cum ita, ad Treb. P. l. iubeamus, §. fin. autem, de fideic. C. Guido. Pap. dec. 232. Et substitutio quae nondum competit, non transmittitur, l. toties, de acq. hered. nec in bonis nostris est, l. substitutio, de acq. rer. dom. l. 4. de alim. & cib. leg. P. §. 4. Si tunc conditio apposita deficiat, nec impleatur, non debetur, ut cessante causa, propter quam relicta est fideicommissum, l. epistola, 73. ad Treb. P. l. legatum, 4. de cond. inst. C. facti cum cessante, de appel. §. 1. Si tunc substitutus uel heres eius, hereditatem recuset, §. sed quia heredes, de fideicommiss. hereditariis, & ad senatusconsultum Trebellianum, l. finemo de testam. in. P. Nemo enim adire hereditatem sine grauatione relicta, cogendus est, l. nec emere, de iure delib. an. C. Id ipsum obtinet, si pacto remissum sit, l. C. de pact. l. de fideicommiss. fo. C. de transact. in l. l. Lucius Titius, 78. ad Trebellianum. ¶ Si tunc remissio uel oportet, nec temere fiat, non aliter: ueluti si fiat aut in iudicio, aut in partis praesentia, aut in scriptis coram notario & testibus iurata, uel reiterata, quae fusc uidebis examinata a Guil. Bened. in repet. ca. Raynuius, ad uerba, si absque liberis, 2. in substitutione fideicommissaria, a num. 105. vsque ad nu. 139. Vbi & de forma & circumstantiis renunciationis fideicommissi, & quomodo uisus & intellectus uerbis testamenti fieri debeat, & de reliquis ad hanc questionem pertinentibus. Vide & Boerium, quaestione 47. numero 7. & 8.

De extinctione fideicommissi.

¶ Septimo, et expirat fideicommissum cum conditione, si sine liberis quis moriatur, si institutus ingrediatur monasterium: nisi ei aliud monasterium, vel pia causa substituitur, §. sed hoc presenti, de sanctiss. episc. in Authen. nisi rogati, Cod. ad senatusconsultum Trebellian. ubi disputatur de hac questione. Eritque monasterium loco liberorum, videlicet si ipsum successione capax sit, hoc enim liberorum loco est, d. l. §. sed hoc presenti, et ca. in presentia, de probatio alia monasteria, minime. Potissimum mendicantium, quæ in Gallia incapaces sunt possessionis, & hereditatum, vt omnia monasteria, latius de his postea, Deo fauente, interim vide Guilielm. Bened. ad ver. et uxorem nomine, num. 220. et seq. sed horum maxime, qui cum baculo & pera, ex sui ordinis possessione, id indicant mendicantiu titulo, viuunt vel viuere debent, nisi si quid accipiant elemosynæ titulo. Et de cordigeris iure pontificio expresse id cautum est, in Clemen. xxiij. §. subiuuerunt, et §. nos autem, de ver. Dicant ergo, monasterium capax successione loco filii haberi, & ingressu religionis deficere fideicommissum. Id ipsum & si presbyteratum quis in aliqua ecclesia adipiscatur, ecclesia illa locum liberorum facit: neque si ita se alicui ecclesie seculari consecraret, vt perpetuo ibi sint, & in ecclesie illius utilitatem bona sua consecraret, non aliter, Authen. ingressi, de sacrosanct. eccles. C. et illud, de monach. in Authen. Et sic intellige §. sed hoc presenti, et §. presbyteros, de sanctiss. episc. in Authen. non de quibuslibet clericis, sed de additis certæ ecclesie in perpetuum, qui se & sua ei ecclesie consecraret: vt monachi monasterio. Et dummodo monasterium vel ecclesia, aut qui in illis habitant, fraude, dolo, vel aliis artibus ingredientem non pellexerint, vt fieret monachus: nam tunc omni iure successione eius priuantur, ca. constituit, 20. quest. 3. Panorm. in ca. in presentia, de probat. num. 3. et 46. ne dolo & fraus patrocinetur, l. i. et l. ne ex dolo, de dolo. Admonent tamen recte interpretes, ita demum deficere conditionem fideicommissi ingressu monasterii, si clausula simpliciter concepta sit, si sine liberis: diuersum autem statuendum si clausula habeat, si sine liberis ex se natis. Quia ciuili filiatio vel ficticia, ad mentem testatoris accommodari non potest, neque monasterium nasci dicitur ex eo, qui religionem proficetur, neque naturalis conditio ciuili fictione impleri potest, l. si ita quis testamento, §. 3. §. fin. de leg. 2. Papin. in l. fideicommissum, §. 7. de cond. et demonst. frat. Et ita Angelus de Vbaldis Perusinus, ad §. sed & hoc presenti, de sanctiss. episc. tradit post Ioan. de Bellouisi, monasterium loco liberorum non esse, si testator dixerit, si filius deceaserit sine liberis ex suo corpore descendentiibus, &c. Item si mentio habeatur de alto vocabulo quod importet naturalem quandam significationem, vt, si sine liberis masculis, vel simili. Et tunc non expirat fideicommissum ingressu religionis instituti. Huicque sententiae subscribunt Baldus in l. si ita quis §. fin. de legat. 2. Salycetus in Authen. nisi rogati, ad Trebell. C. Holtien. & Ioan. Andr. in ca. Raynaldus, de testam.

¶ Octauo, et ex minus solemnī voluntate non debetur fideicommissum, l. si ueritas, 23. C. de fideicom. quod in fine superioris ca. 28. explicauimus: nisi addita sit clausula codicillaris, quæ ab intestato faciat fideicommissum. Quia tunc sustinetur, vt etiam ex æquitate canonica heres in conscientia tenetur voluntatem certam testatoris apparentem in minus solemnī voluntate adimplere, Pan. ad c. quia pleriq. in fi. de immuni. eccl. Et ita etiam Iust. in §. si de fideicom. her. statuit, negantem fidei suæ restitutionem commissam, postea vero consententem, sed ad subtilitatem iuris recurrentem, quod non solemnī voluntate rogatus est, cogi ad restitutionem fideicommissi.

De Trebellianica deductione. Cap. 31.

Lib. 36. P. tit. 1. Lib. 6. C. tit. 48.

- 1 Trebellianici Senatusconsulti causa impulsua.
- 2 Pegasiani Senatusconsulti cautio.
- 3 Fiduciarius heres grauatus ratione sua partis tenetur ad debita defuncti, non hereditatis seu legatorum.
- 4 Trebellianica quarta quid dicatur, et eius partitio, et nu. 5.
- 6 Trebellianica ex quibus non detrahatur, et quando cesset, et §. 9. 10. 16. 17. 18. 19.
- 7 Trebellianica et Falcidia ex corporibus hereditariis detrahuntur: ut et quarta omnes, num. 25.
- 11 Princeps institutus et grauatus, quomodo et quando detrahatur quartam Trebellianicam.
- 12 Heres grauatus coactus adire, amittit commodum quartæ, et quæ ex iudicio defuncti percepturus erat.

- 13 Inventarium non faciens heres, nem amittit quartam Trebellianicam, ut Falcidiam.
- 14 Trebellianica prohiberi potest, ne detrahatur a restatore, ut et Falcidia: et num prohiberi possit liberis primi grauati, an vero tacite, et quomodo prohibeatur, et §. 15.
- Fili grauati de restituenda hereditate, et et nepotes, duæ quartas detrahunt, Trebellianicam et legitimam, eod.
- 20 Trebellianica semel detrahitur ex pluribus gradibus substitutiui.
- 21 Trebellianica ex quibus causis minuitur, et seq. 23.
- 22 Feuda quando impuntur in quartam Trebellianicam, et item matrimonialia lucra.
- 24 Fructus quos et quando imputat in Trebellianicam, heres grauatus.
- 26 Trebellianica quarta finis et ratio.
- 27 Institutionis generalis ad particularem methodus.

Diximus proximo et superiori capite, fideicommissum expirare, quando non adibatur ab herede instituto hereditas, quod facile accidebat, quādo suspectam et oneribus implicatam putabat hereditatem, et nullo vel modico lucro sperato omnino eandem repudiabat, §. sed quia heredes, de fideicom. her. §. de l. Falc. apud Iust. in l. quia poterat, 2. ad Treb. P. Cui malo obuia vt ieretur, primum Senatusconsulto Trebellianico caueri coepit et heredi, vt si heres rogatus fuisset infra dodrantem restituere hereditatem, pro rata parte in vtrumque: et fideicommissarium & heredem darentur actiones. In heredem quidem, iure ciuili: in eum vero qui recipiebat hereditatem, ex Senatusconsulto Trebelliano. At et si plus quam dodrantem, vel totam hereditatem restituere grauaretur, ex Senatusconsulto Pegasiano quartam partem retinebat: verum interpositis stipulationibus de oneribus pro rata subeundis, vel de hereditate vendita, si sponte adisset. Si autem coactus, vt omnes actiones et commoda ad fideicommissarium pertinerent, §. ergo, et d. §. sed quia, de fideicom. her. Subinde et Iustinianus vt hanc regulam illustraret, omnem auctoritatem Pegasiani Senatusconsulti rogatis captiosis illius cautionibus, in Trebellianum S. C. transfuit, illud ampliando, atque statuit, §. sed quia stipulationes, de fideicom. her. vt ex eo hereditates fideicommissarie restituatur, siue habeat heres quartam ex voluntate testatoris, siue plus, siue minus quartam bonorum remaneat, liceat ei vel quartam, vel quod deest, ex auctoritate Imperatoris retinere, vel repetere solutum, quali ex Senatusconsulto Trebelliano, pro rata portione actionibus, tamen heredem quam in fideicommissarium competentibus, videlicet si fiat restitutio sponte. Ita quarta pars hereditatis penes fiduciarium, cum onere suo remanet pro debita Trebellianica quarta parte, non deducto ære alieno: sicuti de appellatione bonorum dicitur, in l. substitutum, §. 39. §. bona, de verb. sig. P. Quare hereditatis eius quarta, etiam æs alienum continebit, l. nomen, 26. §. portiones, eo. Notandum tamen teneri grauatum ad onera tantum hereditatis, non legatorum, scilicet: vt creditoribus defuncti pro rata partis suæ teneatur, non ad legata: quia ea soluit fideicommissarius solus, l. 1. §. pen. et si, et l. cum hereditas, et l. deducta, §. qui post, ad Treb. P. l. 2. et ibi gl. 1. et l. si. C. eo. tit. gl. in §. sed quia stipulationes, de fideicom. her. At perinde est hic dicere de bonis deducto ære alieno quartam deberi grauato: et non deducto, quartam eidem deberi ex hereditate. Reciduat enim in diem, quia deducto ære alieno proprie bona dicitur, l. mulier bona, de iur. dot. P. Eo tantum discrimine obseruato, quod grauatus non tenetur subire æs alienum hereditatis, legatorum, et fideicommissorum specialium, quamuis teneatur pro rata subire æs alienum testatoris. Excipit Iustinianus quando testator voluit vna re certa præcepta pro Trebellianica, heredem restituere hereditatem. Nam omnes actiones tunc in solidum transeunt in fideicommissarium, remanente re libera penes grauatum, tanquam penes legatarium, §. si quis vna, de fideicom. her. apud Iustin. l. quosies, 12. de her. inst. lib. 6. C. tit. 24. l. creditoris, C. de her. act. l. 1. §. si heres, præcepto fundo, et l. si legatus suspensus, 30. §. multum interest, ad Treb. P. Hinc et colligendum quod fit quarta Trebellianica, vt fit quarta pars hereditatis defuncti, quæ debetur heredi instituto grauato de restituenda tota vel parte hereditatis, in præmium aditionis et restitutionis, l. i. ad Trebell. P. Differt eo nomine a Falcidie quarta, quod Falcidia non a grauato de restituendo hereditate detrahatur, sed ab instituto pure sine grauamine, et tamen supra dodrantem onerato legatis, §. 1. de lege Falc. et tot. tit. ad l. Falc. vt dicemus in Falcidia Deo fauente. Verum Iustinianus ait, §. sed quia heredes, de fideicom. her. Senatusconsultum Pegasia-